

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2016

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Tuusniemellä oli asukkaita vuoden lopussa 2647 (vuotta aiemmin 2719). Lapsia syntyi 13, mikä on vain kolme enemmän kuin edellisenä vuotena. Kokonaismuutos väkiluvussa oli -72, mikä on melkein kaksinkertainen edelliseen vuoteen verrattuna. Yli 65-vuotta täyttäneitä oli yli 850, joka on 32 prosenttia koko kunnan väestöstä. Huoltosuhde on Pohjois-Savossa 61, meillä 76 (vuoden 2015 tilasto).

Työttömyysaste vuoden lopussa oli 16,2 % (vuotta aiemmin 13,3 %). Tyttömiä työnhakijoita oli kaikenkaikkiaan 169. Heistä alle 25-vuotiaita työttömiä oli 8 (14), ja yli 50 vuotiaita työttömiä 88 (93). Yhdenjaksoisia pitkäaikaistyöttömiä oli 63 (46).

Tuusniemellä noudatetaan kuntastrategian linjauksia ja kunkin hallintokunnan omia toiminnallisia tavoitteita. Tähän hyvinvointikertomukseen on koottu kaikilta hallintokunnilta olennaisimmat kuntalaisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät teot ja havainnot. Kaikkien hallintokuntien yhteistä hyvinvointisuunnitelmaa ei laadittu vuodelle 2016.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämän TEA- viisarin mukaan kunnan terveydenedistämisasiivisyys sai 54 pistettä, kun koko valtakunnan keskiarvo on 70 pistettä. Etenkin kuntajohdon ja liikunnan saamat terveydenedistämispisteet ovat huomattavasti keskiarvoa alhaisempia. Ikääntyneiden palvelut ovat valtakunnallista keskiarvoa paremmat.

Valtuustossa hyväksyttiin ensimmäinen Tuusniemellä laadittu hyvinvointikertomus syksyllä, se käsitteli vuotta 2015. Tämä hyvinvointikertomus on siis toinen, joka Tuusniemen kunnassa on laadittu.

Kunnassa tehtävää hyvinvointityötä on seurannut kunnanhallituksen nimeämä hyvinvointiryhmä, joka kokoontui viisi kertaa vuoden aikana. Ryhmän puheenjohtajana toimi kunnanhallituksen puheenjohtaja Pirjo Smolander.

2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Kuntastrategian 2015-2018 painotukset ja niihin vastaaminen:

"Tuusniemen kunnassa hyvinvoinnin edistäminen on sitä, että kuntapalvelut tukevat kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tähän tavoitteeseen päästään tarjoamalla toimiva ja turvallinen asuin- ja elinympäristö sekä ohjausta ja virkistystä. Hyvinvoinnin edistäminen on omalta osaltaan jokaisen kunnan työntekijän vastuulla. Työhyvinvoinnilla edistetään työikäisten terveyttä ja turvallisuutta. Päihteettömyyttä edistetään savuttomilla työyhteisöillä, korvaushoidosta tiedottamisella ja asian puheen ottamisella mm. kotikäynneillä. Myös koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisytyöllä sekä talviliukkauden torjunnalla ja valaistuksella voidaan vähentää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutuksen kustannuksia. Sähköiseen asiointiin valmistautumista on tuettava ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvää tiedottamista ja neuvontapalveluja lisättävä."

"Teknisen toimen vastuulla olevat siisti ja hoidettu ympäristö sekä liikuntapaikat motivoivat liikkumaan. Mahdollisiin sisäilmaongelmiin ja rakenteellisiin kunnostustarpeisiin puututaan

välittömästi. Sosiaalitoimen osalta tärkeää on omaishoidon ja kotipalveluiden tukeminen sekä mielenterveystyön kehittäminen. Sivistystoimessa keskitytään liikuntaan aktivoimiseen niin kouluaikoina kuin vapaa-aikanakin. Korostetaan vanhempien ja nuorten kanssa toimivien aikuisten vastuuta nuorten päihteettömyyden ja liikuntamahdollisuuksien tukemisessa. Vapaa-aikapalvelut jatkaa kampanjointia heijastuminen ja turvalaitteiden käytön sekä aktiivisen liikennevalistuksen osalta. Kansalaisopiston liikunnallista kurssitarjontaa monipuolistetaan ja kolmannen sektorin toimijoita aktivoidaan tekemään laajempaa yhteistyötä kuntalaisten osallisuuden kehittämisessä."

Kunnassa toimii kunnanhallituksen nimeämä hyvinvointiryhmä, joka seuraa kokouksissaan kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavia toimenpiteitä. Ryhmän jäsenillä on hyvin suora kontakti kentälle, jotta palaute tulee nopeasti ryhmän tietoon. Hyvinvointiryhmä on ollut kuntalaisten arjessa mukana mm. kesäkauden avajaisissa tarjoamalla hyvinvointikioskipalvelua ja syksyllä lähiruokatapahtumassa. Ryhmä organisoii joulukuussa ensimmäisen ikäihmisille suunnatun hyvinvointiaamupäivän, jolla vastattiin ikäihmisiltä tulleisiin luentopyyntöihin.

Sosiaali- ja terveystoimet

Vuoden 2016 aikana sosiaalitoimen tehtäviä sävytti usean henkilön poissaolo. Lakisääteisissä määräajoissa ei pysytty toimeentulotuen myöntämisessä, lastensuojelussa eikä vammaispalveluissa. Elokuusta alkaen saatiin määräaikainen lastensuojelun sosiaalityöntekijä. Vuoden loppuun mennessä noin puolelle lastensuojelun asiakkaista oli nimetty lapsen asioista vastaavaksi sosiaalityöntekijäksi uusi sosiaalityöntekijä. Loppuvuonna sosiaaliohjauksen resurssi kohdentui pääasiassa toimeentulotukeen. Sosiaalihuoltolain mukaisia palvelutarpeen ilmoituksia on tullut vähäisesti.

Vammaispalvelujen piiriin on tullut uusia kuljetuspalveluasiakkaita. Henkilökohtaisella avulla on tuettu kotona asumista ja kodin ulkopuolella harrastamista. Toimintakeskus on tuottanut entiseen tapaan työ- ja päivätoimintapalveluja kehitysvammaisille, mielenterveyskuntoutujille ja vaikeavammaisille. Avohuollon ohjaus ja työ- ja päivätoiminta ovat hyvällä tavalla tukeneet kotona pärjäämistä ja sosiaalista kanssakäymistä.

Pitkäaikaistyöttömyys ja kunnan passiivista työmarkkinatukea saavien määrä on kasvanut entisestään. TUKEVALta on ostettu palveluja 20 henkilölle kerrallaan. Jatkopolkuja työttömien työllistymiseen on löytynyt vähäisesti. Aikuissosiaalityön ja sosiaaliohjauksen resursseja ei ole pystytty kohdentamaan pitkäaikaistyöttömien yksilökohtaiseen ohjaukseen elämänhallinnan parantamiseksi ja työllistymisen edellytysten kohenemiseksi. Monilainen Typ-toiminta ei vuonna 2016 päässyt alkamaan.

Kotipalvelun perustoiminta kohdistui pääasiassa ikääntyneisiin. Hoivatyön lisäksi asiakkaita ja omaisia neuvotaan ja ohjataan kotona selviytymisessä ja kannustetaan osallistumaan erilaisiin viriketoimintaa ja erilaisiin tapahtumiin. Muistiryhmän toiminta on ns. ennaltaehkäisevää toimintaa. Ryhmä kokoontui 9 kertaa. Osallistujia oli keskimäärin 25 hloa per tilaisuus. Muistiryhmän ohjaajina toimivat lähihoitaja Leena Pirinen kotipalvelusta ja kuntahoitaja Ulla Soininen, joka piti jumppatuokiot. Vapaaehtoistoimija Elvi Kasanen huolehti kahvituksen järjestämisen. Näin osallistujat saivat virkistystä fyysisesti, henkisesti, sosiaalisesti ja välillä myös hengellisesti seurakunnantyöntekijän pitäessä ohjelmaa. Myös 2-talon alakerrassa järjestettiin monipuolista virkistystoimintaa, mm. seurakunnan pitämät hartaushetket, lauluhetket, leivontatuokiot ja muisteluhetket, sekä kesäkirkkoon asukkaiden kanssa osallistuminen. Tapahtumiin on osallistunut pääsääntöisesti Vanhustenkotiyhdistyksen 1-, 2-, 4- ja 5 taloissa asuvat ikäihmiset.

Kaija Nissinen ja Satu Itkonen ovat huolehtineet viriketoiminnan järjestämisen.

Kunta sai Tuusniemen kehittämissäätiöltä Eemil Koposen erikoisrahastosta avustusta työntekijän palkkaamiseen ikääntyneiden viriketoiminnan järjestämiseen. Tehtävään palkattiin lähihoitaja, joka järjesti yksittäisille ikääntyneille viriketoimintaa, ohjasi ryhmiä ja sijaisti omaishoitajia heidän vapaapäivinä hoidettavien kotona. Testamenttisäätiöstä saatiin myös avustusta kenkiin kiinnitettävien liukuesteiden hankintaan ikäihmisille ja maksuttoman kuntosalin käytön mahdollistamiseen yli 65-vuotiaille. Ikääntyneitä kävikin kuntosalilla lähes kaksinkertainen määrä edellisvuoteen verrattuna (yht. 99).

Vanhusneuvoston kautta ovat eläkeläisjärjestöt järjestäneet kuntotansseja koulukeskuksessa kerran kuussa talviaikaan. Osallistujia on ollut n. 30 kerrallaan. Seniorikisat pidettiin toukokuussa Nuorelan kentällä leikkimielisten kilpailujen kera. Omaishoitajien ja muistikerholaisten yhteinen kevätjuhla pidettiin seurakuntakodilla toukokuussa. Ikäihmisten juhla lokakuussa kokosi koulukeskukseen n. 50 tuusniemeläistä ikääntynyttä koululaisten tarjoamille kahveilla ja kuuntelemaan ja katselemaan isolta osin koululaisten esittämiä ohjelmia. Näin eri sukupolvet kohtaavat.

Terveyspalveluissa hyvinvoinnin edistäminen ja sairauksien ennaltaehkäisy on osa normaalia perustyötä. Matalan kynnyksen toimintaa on tuettu tarjoamalla maksuttomia ensikäyntejä terveysneuvonnan puitteissa sekä terveydenhoitajille että kuntoutukseen.

Hoitotakuu toteutuu kaikissa terveyspalveluissa. Vastaanottopalvelujen hoidontarpeen arviointi toteutuu vastaanotoilla lain mukaisesti kolmen vuorokauden sisällä. Ajanvarausvastaanoton kiireetön hoito toteutuu keskimääräisesti 7 päivän sisällä hoidonarviosta. Kuntoutuspalveluissa, mielenterveyspalveluissa sekä sairaalapalveluissa hoitotakuu on toteutunut.

- Pohjois-Savon muistiluotsi järjesti Tuusniemellä maksuttoman vertaiskurssin muistisairaille sekä heidän läheisilleen tammikuussa 2016. Kurssiin kuului neljä kokoontumiskertaa, näitä organisoimassa ja toimintaan osallistumassa oli kotisairaanhoidon terveydenhoitaja Anni-Liina Voutilainen. Tämän pohjalta päätettiin perustaa vertaistukiryhmä muistisairaille ja heidän läheisilleen, joka kokoontuu kerran kuussa
- Valtimotaudin riskitekijöille tai tautiin sairastuville suunnattu TULPPA- ryhmä aloitti jälleen toimintansa ja kokoontui 8 kertaa vuoden aikana. Ryhmän toteutti kotisairaanhoido yhdessä kuntoutuksen kanssa.
- Kotisairaanhoido osallistui Kosulan palvelupäivään kaksi kertaa vuoden aikana. Palvelupäivän teemana oli keväällä korvat kuntoon. Päivä on suunnattu Etelä-Tuusniemen ikääntyneille.
- Astmahoitajat ovat osallistuneet astmapäivänä Hengitysyhdistyksen tapahtumaan.
- Kuntoutus on järjestänyt sekä kuntosaliohjausta että tasapainoryhmiä.

Tekniset palvelut

Yleisten alueiden (tori, satama, taajama-alue) viihtyvyyteen on panostettu säännöllisesti. Katujen kunnossapito hoidettiin suunnitellusti. Katuvalaistus oli poissa päältä kokonaan kesäaikaan kahden kuukauden ajan ja muutoin se oli poissa päältä klo 22.30-05.30. Asian johdosta tullut kuntalaispalaute oli vähäistä.

Jalkakäytävät ja kevyenliikenteen väylät on hiekoitettu tarpeen mukaan, reunaan on jätetty hiekoittamaton kaistale potkurilla / pulkalla liikkuja varten. Hiekoittamaton alue on toivottavasti

tukenut ikäihmisten liikkumista ja asian johdosta tullut suullinen palaute on ollut myönteistä. Liukkaista jalkakäytävistä johtuvia loukkaantumiseen johtaneita liukastumisia ei tullut yhtään kunnan tietoon vuonna 2016.

Esteetön liikkuminen läpi vuoden on huomioitu, ja esimerkiksi talviaikaan kiinnitetty erityistä huomiota polanteiden poistoon niiltä reiteiltä joissa tiedetään olevan säännöllistä liikkumista pyörätuolilla.

Kiinteistöissä oleviin ongelmakohtiin on tehty talousarvion mukaisia korjaus- ja kunnosspitotöitä.

Satama-alueella tehtiin ensimmäisiin Kutujuhliin liittyviä kunnostustöitä ja aluetta työstettiin puistomaisemmaksi.

Sivistys- ja vapaa-aikapalvelut

Vuosi 2016 oli ensimmäinen kokonainen kalenterivuosi, kun kaikki tuusniemeläiset peruskouluikäiset opiskelivat yhdessä yhtenäiskoulussa. Jo usean vuoden ajan Tuusniemellä on opiskellut myös kaavilaisia oppilaita. Naapurikunnan oppilaiden opiskelu meillä on pitänyt oppilasoppilasmäärän hyvänä, joka on mahdollistanut laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen. Yhteishenki eri kouluista ja kunnista tulleiden kesken on hyvä.

Liikkuva koulu -hanke päättyi kesällä 2016, mutta sen mukaiset teemat, esim. pidennetyt välitunnit, otettiin pysyvästi käyttöön. Hankkeen aikana havaittiin selvästi, että esim. pidennetyt välitunnit autoivat jaksamaan iltapäivän opiskelua. Hanke mahdollisti välinehankintoihin saadulla rahoituksella, että nyt koulun liikuntavälineet ovat hyvässä kunnossa, ja niitä voi hyödyntää monipuolisesti koulun oppitunneilla, välitunneilla ja kerhotoiminnassa. Koulun kerhotoimintaan saatiin myös hankerahoitusta, ja se mahdollisti lapsille monipuolista harrastustoimintaa kouluajan ulkopuolella. Alakouluikäiset ovat aktiivisia kerhokävijöitä, mutta yläkouluikäisten aktivoinnissa on edelleen haasteita. Kerhotoiminta lisää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Kerhohanke on tullut osaksi koulutoimintaa, ja sille on haettu jatkorahoitusta.

Kouluilla toteutettiin useita teemapäiviä ja teemaviikkoja. Niillä on todettu olevan yhteisöllisyyttä parantava merkitys koko kouluyhteisössä. Tukioppilata on jokaisella luokalla ja tukioppilastoiminnalla pyritään ehkäisemällä syrjäytymistä ja kiusaamista. Oppilaita kannustetaan aktiivisesti osallistumaan ja antamaan kehittämissuhteita. Oppilaiden edustajia on mukana koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä.

Vuoden loppupuolella käynnistyi usean hiljaisen vuoden jälkeen vanhempainyhdistyksen toiminta, jolla toivotaan olevan kodin- ja koulun yhteistyötä lisäävä vaikutus.

Liikuntapaikat pidettiin vähintään kohtuullisessa kunnossa, ja kuntalaisilta tulleen toiveen mukaan sataman alueelle rakennettiin yksi uusi lentopallokenttä lisää. Eniten palautetta tuli hiihtolajien vähäisyydestä, uimalan siisteydestä ja kuntosalin välinehankinnoista. Kuntalaisille toteutettiin verkkopohjainen asiakastytyväisyyskysely keväällä, johon saatiin runsaasti vastauksia. Vastausten perusteella ei noussut yhtään erityistä kehittämisen kohdetta esille, kuntalaisten toiveet ja vaatimukset ovat hyvin monenlaisia. Kävijämäärältään suosituin liikuntapaikka on Seinävuoren rotkolaakso, jossa käy tuusniemeläisten lisäksi paljon muualtakin tulevia. Kuntosali on myös erittäin aktiivisessa käytössä. Lautalan kuntoradalla tehtiin muutoksia Hietalahdentien ylitykseen sen turvallisuuden parantamiseksi.

Kunnassa aloitti osa-aikainen etsivä nuorisotyöntekijä, jonka teki etsivän työtä yhden työpäivän

verran viikossa. Toimintaan saatiin Aluehallintovirastolta valtionavustusta. Asiakkaiden tarpeet osoittautuivat hyvin monimuotoisiksi, joten työaika oli liian vähäinen tarpeisiin nähden. Ensimmäisenä toimintavuonna etsivä nuorisotyöntekijä oli tekemässä 20 noin 16- 29 vuotiaan nuoren kanssa. Asiakkaita on tuettu lähinnä työ- ja opiskelupaikkojen haussa. Etsivän työn ansiosta muutama nuori pääsi opiskelemaan, työkokeiluun tai ohjautui muuten tarvitsemansa palvelun piiriin. Käsitys toiminnan tarpeellisuudesta vahvistui vuoden aikana ja toimintaan haettiin valtionavustusta myös vuodelle 2017.

Nuorisotila Pääatalo toimi koulujen lukuvuoden aikana koulukeskuksen yhteydessä ja tilat ovat yhteiskäytössä koulun kanssa. Kävijämäärissä oli pientä nousua edellisvuoteen. Nuorisotilojen kävijät ovat pääsääntöisesti yläkouluikäisiä poikia. Koulun kerhot tai järjestöjen tarjoama harrastustoiminta ei tavoita tätä kohderyhmää, joten avointen ovien toiminta on heidän tavoittamiseksi tärkeää.

Kunnan organisoiman kesätyöprojektin kautta kesätyöharjoittelupaikkaa haki 36 nuorta. Osa heistä työllistyi kunnan omiin toimipaikkoihin ja osa yrityksiin. Kesätöihin haki ennätysellisen vähän nuoria, 15 nuorta vähemmän kuin edellisellä vuonna. Nuorille pidettiin kesätyöinfot koululla kuten aiempinakin vuosina, mutta jostain syystä nuoret eivät aktivoituneet kodin ulkopuolelle töihin.

Pohjois-Savon Liikunnan koordinoima Työkuntoon- hanke alkoi, ja sen tavoitteena on työttömien tai työttömyysuhan alla olevien henkilöiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen. Tarkoituksena oli saada käyntiin kohdennettuja pienryhmiä, mutta ne eivät käynnistyneet osallistujien puutteen vuoksi. Hanke järjesti muutamia kaikille kuntalaisille avoimia liikuntaan ja ravitsemukseen liittyviä tapahtumia, joissa oli hyvin vaihteleva osanottajamäärä. Hanke jatkuu vuonna 2017.

Kirjaston aukioloajat, käyntimäärät ja aineiston ajantasaisuus on edelleen hyvällä tasolla. Aineiston lainamäärät nousivat vuodesta 2015 noin 2.800 lainalla ollen nyt 54.248. Lainamäärän nousu voi selittyä hyvästä, monipuolisesta aineistosta sekä koulun aktiivisuuden noususta kirjaston käytön suhteen. Kirjaston sijainti keskeisellä paikalla on merkittävä tekijä sen käyttöön. Kirjastopalvelu on merkittävä kuntalaisten (ja mökkiläisten) hyvinvointiin vaikuttava tekijä, koska se palvelee kaikki ikäryhmiä ja on hyvin edullinen harrastus. Kirjastossa oli vuoden aikana kuukausittain vaihtuvia näyttelyitä, mm. koruihin ja käsitöihin liittyen. Näyttelyt vilkastuttavat kunnan kulttuuritarjontaa ja saavat kirjastoon tulemaan sellaisia henkilöitä jotka muuten eivät välttämättä siellä kävisi.

Kansalaisopiston toimintaan osallistuttiin vilkkaasti. Vaikka osallistujista suurin osa on edelleen naisia, miesten osuus on lisääntynyt hieman edellisvuodesta. Samoin sekä kurssi- että osallistujamäärät lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna. Erityisen suorittuja ovat olleet liikunnan, musiikin ja kädentaitojen kurssit sekä uusina aloittaneet lasten liikuntakurssit ja ensiapukurssit. Eläkeläisalennuksen poistaminen ei pienentänyt kävijämääriä. Kurseja on tarjottu kymmenessä eri toimipaikassa ja myös Tuusjärven kylän kurssitarjonta on pystytty tarjoamaan omalla kylällä maatilamatkailu Viitakon tiloissa koulun siirryttyä yksityisomistukseen. Tauon jälkeen Tuusniemellä on aloittanut oma koulutussuunnittelija helmikuussa 2016.

Päivähoidossa lapsille järjestettiin aina mahdollisimman tarkoituksenmukainen päivähoitopaikka eikä niihin liittyvistä päätöksistä tehty yhtään oikaisuvaatimusta. Vuorotyötä tekevien vanhempien lastenhoito keskitettiin kirkonkylälle yhteen hoitopaikkaan, jonka seurauksena päivähoitotarpeeseen voidaan vastata hyvin. Ryhmäperhepäiväkodin uudet remontoidut tilat ja suurempi piha-alue on mahdollistanut liikunnallisuuden lisäämisen jokapäiväisessä toiminnassa.

Henkilökuntaa on myös kannustettu entistä enemmän aktivoimaan lapsia liikuntaan. Paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien tekeminen aloitettiin ja niissä korostuu lasten ja vanhempien osallisuus ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen. Päivähoidon asiakaspalaute on ollut myönteistä.

Kolmannen sektorin toiminta

Tuusniemellä toimii useita järjestöjä vireästi. Viisi eläkeläisyhdistystä ja kaksi veteraaniyhdistystä järjestivät kuukausittain kerhoja ja kesäretkiä ikääntyneiden kuntalaisten virkistykseksi ja toimintakyvyn yllä pitämiseksi. Tuusniemen Kotiseutuyhdistys ja Käsityö- ja kulttuuriyhdistys järjestivät juhlia ja mahdollistavat kädentaitojen harjoittamisen Kulttuurikellarilla. Lisäksi yhdistykset huolehtivat retkien toteuttamisesta, mm. teatteri- ja taidenäyttelymatkat ja messuille osallistumiset. Käsityökahvilaa pidettiin kahden viikon välein Kulttuurikellarilla talviaikaan. Osallistujia keskimäärin 15 / kerta. Pääsääntöisesti osallistujat ovat olleet eläkeikäisiä. Tuusniemen Raju ja Tuusjärven Tuiske järjestävät erilaisia liikunnallisia ryhmätoimintoja eri-ikäisille kuntalaisille. Tuusniemen 4H-yhdistys teki edelleen merkittävää työtä lasten ja nuorten parissa.

Tuusniemen kylät ry toteutti hankeen, jolla jokaiselle kylälle (8 kpl) toteutettiin alueen palvelukartta. Tämä on merkittävä lisä kyläin elinvoimaisuuden kannalta. Myös kyläturvallisuuteen aloitettiin panostamaan työstämällä jokaiselle kylälle omia kyläturvallisuussuunnitelmia. Nämä ovat yhteisöllisyyttä lisääviä toimenpiteitä ja tukevat ihmisten kotona asumista mahdollisimman pitkään.

Kaikenkaikkiaan Tuusniemellä on kymmeniä aktiivisesti toimivia järjestöjä, joiden järjestämä toiminta tavoittaa hyvin kuntalaisia. Tämä kolmannen sektorin järjestämien toiminnan merkitys on huomattava. Kunta tukee järjestöjen toimintaa myöntämällä vuosittain heille rahallista toiminta-avustusta. Talousarvioon vuodelle 2017 lisättiin virke, että järjestöavustukset säilyvät suunnitelmakaudella 2017-2019 vuoden 2016 tasolla. Tällä tavoin voidaan antaa järjestöille signaali, ettei ainakaan heikennyksiä ole tulossa heidän taloudelliseen tukemiseen. Kunnan järjestämässä järjestöillä syksyllä nousi esiin yhteinen huoli yhdistysten käyttöön sopivan toimitilan puutteesta. Asian johdosta useat järjestöt tekivät aloitetta kuntaan.

Muita toimintoja

Maaseudun kehittämisen työryhmä aloitti toimintansa puheenjohtajanaan Matti Rahunen. Työryhmän tarkoituksena on seurata kunnanvaltuuston hyväksymän maaseutuohjelman 2015-2018 toimenpideoSION toteutumista. ToimenpideoSIO oli määritelty vuosille 2015-2016, ja sen mukaisesti on toteutunut kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttaneita toimenpiteitä mm. tiedottamiseen ja järjestöjen avustuksiin liittyen. Maaseudun kehittämisen työryhmä järjesti syksyllä avoimen kuntalaisillan, Tulevaisuuskahvilan, jossa kerättiin osallistujilta kehittämistoiveita mm. osallisuuteen, biotalouteen, viestintään liittyen. Toiveiden perusteella ryhmä teki maaseutuohjelmaan toimenpideoSION vuosille 2017-2018.

Kunnan liikenneturvallisuusryhmä kokoontui kaksi kertaa. Ryhmässä ovat mukana myös poliisin-, pelastuslaitoksen- ja Ely- keskuksen yhteyshenkilöt. Liikenteessä Tuusniemellä tapahtui reilut 10 onnettomuutta, joissa loukkaantui 5 (edellisenä vuonna 10) henkilöä. Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia ei kunnan alueella tapahtunut yhtään, kuten ei edellisenäkään vuonna. Liikenneturvallisuusryhmä järjesti lokakuussa kampanjan heijastimien käytön lisäämisestä.

Tuusniemellä järjestettiin uusi yhteisöllinen tapahtuma, Kutujuhlat, 1.-2.7. Sitä oli mukana toteuttamassa useita tuusniemeläisiä järjestöjä ja muita tahoja. Tapahtuma sai paljon huomiota ja tapahtuman yhtenä tavoitteena oli tiivistää kuntalaisten me-henkeä ja sillä tavoin lisätä yleistä

hyvinvointia. Tapahtuma onnistui hyvin.

3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Yleistä:

Kuntalaisten tarvitsemat peruspalvelut ovat edelleen hyvin saatavilla.

Tuusniemen kunnan henkilöstön vaihtuvuus on ollut viime vuosina suurta eläköitymisen ja muualle töihin siirtymisen takia. Tämä on väistämättä vaikuttanut pitkäjänteisen kehittämistyön tekemiseen niin hallinnon tasolla kuin kuntalaisten kanssa toimiessa. Ihmisten kanssa tehtävässä työssä pysyvyys ja sitoutuminen on eduksi. Vaihtuvuus tuo mukanaan sekä myönteisiä että kielteisiä asioita.

Indikaattoritietojen (Sotkanet, Tea-viisari) tarkastelu osoittaa, että onnistumia ja hyvin olevia asioita löytyy. Kehitettävää ja pohdittavaa on myös runsaasti. Erilaisten valtakunnallisten suositusten hyödyntämistä valmistelun pohjalla tulisi lisätä ja niitä tuoda lautakuntiin tiedoksi. Edelleen tulee vahvistaa hyvinvoinnin merkitystä asioita valmistellessa ja päätöksiä tehdessä. Mittareita, seuranta- ja raportointia on kehitettävä edelleen. Kuntalaisten vastuuta omasta hyvinvoinnista tulee lisätä tiedottamalla ja tukemalla siihen.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2017

Kunnan eri toimialat ovat tehneet omia toimintasuunnitelmia vuodelle 2017.

4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Kuntastategia löytyy Tuusniemen kunnan internetsivuilta, ja [tästä](#) linkistä.

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Sote- valmisteluun liittyvät kärkihankkeet, joissa Tuusniemi on mukana, I&O -hanke, Lape ja Hyte

Liikenneturvallisuussuunnitelma

Tuusniemen maaseutuohjelma

Koulun oppilashuoltosuunnitelma

Perhepalveluopas lapsiperheille

Päihde- ja mielenterveysstrategia

6 Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointiryhmä on katsonut, että kaikille toimialoille yhteisiä painopisteitä vuonna 2017 ovat:

- yksinäisyydentunteen väheneminen, osallisuuden lisääntyminen, syrjäytymisen ehkäisy

- turvallisuudentunteen vahvistaminen

- fyysisen toimintakyvyn vahvistaminen

Erityisesti noista näkökulmista jokainen toimiala pohtii omaa toimintaansa, ja noihin näkökulmiin pohjautuen raportoidaan.

Lisäksi sosiaalitoimella on omia tavoitteita:

* Lapsiperhepalvelujen kokonaisuuden, asiakastarpeiden ja toimijoiden tehtävien ja roolien sekä resurssien kohdentamisen läpikäyminen kunnan eri toimijoiden (neuvola, varhaiskasvatus, koulu, vapaa-aika, sosiaali- ja terveystoimi, seurakunta, järjestöt) kanssa. Sosiaalihuoltolakia tehdään tunnetuksi. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatiminen toimenpide-ehdotuksineen ja aikatauluineen.

Mittari: Sosiaalihuoltolain mukaisesta palvelutarpeen arvioinnista on järjestetty tietoisku ja annettu toimintaohjeita kunnan lapsiperhepalveluissa toimijoille, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on laadittu ja vahvistettu valtuustossa.

Vastuu: sosiaalijohtaja yhdessä toimialajohtajien kanssa (henkilöstön sitouttaminen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vaatimaan yhteistyöhön)

- Työllisyysmäärärahojen ja hankkeiden kohdentaminen sekä resurssien lisääminen ja työllisyysohjelman laatiminen pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi: Sosiaalisen kuntoutuksen sisällöllinen kehittäminen, kunnan toimialojen osallistuminen kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilupaikkojen järjestämiseen, palkkatukityöpaikkojen lisääminen, työpaikkojen etsintä yrityksistä ja järjestöistä, monialaisen TYP-toiminnan mahdollistaminen, työvoima- ja yrityspalvelujen alueelliseen kokeiluun osallistuminen

Mittarit: työmarkkinatuen aktiivointiaste nousee, kuntouttavan työtoiminnan toimintapäivät kasvavat (alueellisessa kokeilussa sosiaalinen kuntoutus ja työelämäkokeilu), palkkatuella työllistyneiden määrä nousee, työkokeilujen määrä kasvaa, työllistämiseen käytetyt määrärahat eivät kasva, kunnan maksama työmarkkinatuki vähenee, eläkeselvittelyjen määrä kasvaa, työkykyarviointien määrä kasvaa, asiakkaan itsearviointiin perustuva elämänhallinta paranee, työnetsintä ja työvalmennus tuottaa avoimille työmarkkinoille siirtymistä

Vastuu: toimialajohtajat, sosiaalijohtaja koordinoi

- Vanhustyössä ja vammaispalveluissa päivitetään ja laaditaan henkilöstön kanssa yhteistyössä omavalvontasuunnitelmat, joiden pohjalta laaditaan kehittämiskohteet toimenpiteineen ja aikatauluineen palvelujen laadun parantamiseksi ja henkilöstön Me-hengen ja hyvinvoinnin lisäämiseksi. Osallistutaan ikäihmisten I&O -hankkeeseen lean-kehittämällä ikäihmisten palveluja teemalla kotikuntoutus.

Mittarit: omavalvontasuunnitelmat valmistuvat 31.5.2017 mennessä; henkilöstökysely asiakaspalvelun toteutumisesta toteutettu vuoden loppuun mennessä; I&O -hankkeessa saatu kotikuntoutuksen prosessi kuvatuksi ja kehittämiskohteet valituksi vuoden loppuun mennessä; ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman laatiminen on aloitettu syksyllä 2017.

Vastuu: vanhustyön johtaja, johtava ohjaaja yhdessä sosiaalijohtajan kanssa

- Kumppanuuksien rakentaminen vapaaehtoistoimijoiden kanssa.

Mittarit: Vapaaehtoistyön ja järjestöjen rooli ikäihmisten palveluissa on kuvattu vuoden loppuun mennessä; vapaaehtoistoimijat eri toiminnoissa lisääntyvät, toiminta on koordinoitua

Vastuu: vanhustyön johtaja, viriketyönohjaaja

Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua 30.05.2017

7 Suunnitelman laatijat

Kunnanhallituksen nimeämässä hyvinvointiryhmässä toimivat:

Pirjo Smolander (kunnanhallituksen edustaja, puheenjohtaja)

Lea Mustonen (vanhustyönjohtaja, sosiaalitoimen edustaja, ryhmän varapuheenjohtaja)

Sirkku Kumpulainen (vapaa-aikasihteeri, vapaa-aikapalvelut, ryhmän sihteeri)

Maija-Leena Räsänen (Hengitysyhdistyksen puheenjohtaja, kolmannen sektorin edustaja)

Anu Lindroos (osastonjohtaja, terveystalouden edustaja)

Petri Pasanen (rehtori, sivistystoimen edustaja)

Teuvo Nissinen / Mika Karvonen (tekninen johtaja, teknisentoimen edustaja)

Toni Auvinen / Jari Tuononen (kunnanjohtaja)

8 Suunnitelman hyväksyminen

Kunnanhallitus 15.5.2017 § 62

Kunnanvaltuusto 29.5.2017 § 13

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua 30.05.2017